

Walter Geerts, Joke van Balen, Wybe Postma

Praktijkboek voor leraren

Professionele ontwikkeling op de werkplek

Praktijkboek voor leraren

Praktijkboek voor leraren

Professionele ontwikkeling op de werkplek

Walter Geerts
Joke van Balen
Wybe Postma

uitgeverij | C
coutinho

bussum 2023

www.coutinho.nl/praktijkboekvoorleraren

Bij dit boek hoort een website met extra materiaal.

© 2014 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Eerste druk 2014, derde oplage 2023

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Zetwerk: studio Pietje Precies bv, Hilversum

Omslag: Dien Bos, Amsterdam

Foto omslag: © Wilbert van Woensel, Amsterdam

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN 978 90 469 0396 4

NUR 840

Voorwoord

‘Leren door doen’: deze stelling is het uitgangspunt geweest van dit boek. Kennis die een student verwerft tijdens de lerarenopleiding of op de pabo valt namelijk pas echt op haar plek in de praktijk. En leren op de werkplek komt vanuit het handelen tot stand. In *Praktijkboek voor leraren* staan opdrachten die ervaringen verdiepen en uitnodigen tot reflectie daarom centraal.

Dit boek heeft tot stand kunnen komen dankzij alle leraren en leraren in opleiding die hun ervaringen met ons hebben gedeeld. Een opsomming: onze studenten, onder wie met name Gijlke Veenhoven, de collega’s Anita Lemmers, Anne van der Werff, Janneke Eising, Roy Meulman en Maaïke Tjooitink, het lectoraat Werkplekleren in de persoon van Hans Hummel en in het bijzonder onze collega-lerarenopleiders uit het land die de moeite hebben genomen om ons manuscript van kritische feedback te voorzien en hun inzichten met ons te delen. Tot slot is een woord van dank op zijn plaats aan Henriëtte, Bolke en Marja, omdat ze liever andere dingen met ons deelden dan *Praktijkboek voor leraren*.

Walter Geerts, Joke van Balen en Wybe Postma
lente 2014

Inhoud

Inleiding

11

DEEL I

Aan de slag op de werkplek

1 Ik als leraar

15

A ORIËNTATIE

- 1.1 Wie ben ik? 16
- 1.2 Wat wil ik? 18
- 1.3 Welke acties onderneem ik? 20
- 1.4 Wat is het resultaat van mijn acties? 22
- 1.5 Integratie: de opbrengst voor mezelf als leraar 24
- 1.6 Besluit: hoe leer ik mezelf beter kennen? 26

B THEORIE

- 1.7 Onderwijs richt zich op ontwikkeling 28
- 1.8 Ontwikkelingspsychologie 29
- 1.9 De professionele ontwikkeling van een leraar 34
- 1.10 Besluit: ontwikkelingstheorieën 39

2 Mijn werkplek

41

A ORIËNTATIE

- 2.1 Wie ben ik? 42
- 2.2 Wat wil ik? 44
- 2.3 Welke acties onderneem ik? 46
- 2.4 Wat is het resultaat van mijn acties? 48
- 2.5 Integratie: de opbrengst voor mijn werkplek 50
- 2.6 Besluit: het STARR-model 52

B THEORIE

2.7	Goed communiceren op de werkplek	54
2.8	Dilemma's in het leraarschap	59
2.9	Competentieontwikkeling	63
2.10	Besluit: coachen van leerervaring	69

3 Mijn lessen 73

A ORIËNTATIE

3.1	Wie ben ik?	74
3.2	Wat wil ik?	76
3.3	Welke acties onderneem ik?	78
3.4	Wat is het resultaat van mijn acties?	80
3.5	Integratie: de opbrengst voor mijn lessen	82
3.6	Besluit: lesdoelen	83

B THEORIE

3.7	Lesvoorbereiding	84
3.8	Uitvoering	88
3.9	Evaluatie	94
3.10	Besluit: didactische werkvormen	96

4 Mijn portfolio 97

A ORIËNTATIE

4.1	Wie ben ik?	98
4.2	Wat wil ik?	100
4.3	Welke acties onderneem ik?	102
4.4	Wat is het resultaat van mijn acties?	104
4.5	Integratie: de opbrengst voor mijn portfolio	106
4.6	Besluit: authentieke situaties	108

B THEORIE

4.7	Competenties	110
4.8	Adviezen bij professionele ontwikkeling	115
4.9	Adviezen bij het maken van een portfolio	120
4.10	Besluit: gereedschap voor de leraar in cirkelvorm	122

DEEL II **Verdieping op de werkplek**

5	Ik als leraar	127
5.1	Wie ben ik?	128
5.2	Wat wil ik?	130
5.3	Welke acties onderneem ik?	132
5.4	Wat is het resultaat van mijn acties?	134
5.5	Integratie: de opbrengst voor mezelf als leraar	136
5.6	Besluit: mijn metafoor delen in mijn verhaal	138
6	Mijn werkplek	139
6.1	Wie ben ik?	140
6.2	Wat wil ik?	142
6.3	Welke acties onderneem ik?	144
6.4	Wat is het resultaat van mijn acties?	146
6.5	Integratie: de opbrengst voor mijn werkplek	148
6.6	Besluit: complimenten geven	150
7	Mijn lessen	153
7.1	Wie ben ik?	154
7.2	Wat wil ik?	156
7.3	Welke acties onderneem ik?	158
7.4	Wat is het resultaat van mijn acties?	160
7.5	Integratie: de opbrengst voor mijn lessen	163
7.6	Besluit: het kenmerkenspel	165

8	Mijn portfolio	167
8.1	Wie ben ik?	168
8.2	Wat wil ik?	170
8.3	Welke acties onderneem ik?	172
8.4	Wat is het resultaat van mijn acties?	174
8.5	Integratie: de opbrengst voor mijn portfolio	176
8.6	Besluit: motivational interviewing	178
	 Literatuur	 181
	 Register	 185
	 Over de auteurs	 192

Inleiding

‘Ervaring zonder theorie is blind, maar theorie zonder ervaring is niet meer dan een intellectueel spelletje.’

Immanuel Kant

Praktijkboek voor leraren is een hulpmiddel op weg naar het leraarschap dat je tijdens je hele studie kunt gebruiken. Het boek bevat een rijke verzameling opdrachten die je uitdagen om na te denken over je toekomstig beroep en is opgebouwd rond vier thema's:

- ik als leraar;
- mijn werkplek;
- mijn lessen;
- mijn portfolio.

Bij elk thema geven we naast opdrachten, checklists of varieerkaarten ook een theoretisch kader dat de besproken onderwerpen in een bredere context plaatst.

Praktijkboek voor leraren is een waardevol hulpmiddel tijdens de stage, maar is ook bedoeld als leermiddel bij vakken als studieloopbaanbegeleiding, vakdidactiek, onderwijskunde en intervisie. Het boek is zodanig opgebouwd dat er bij verschillende vakken en gedurende de gehele opleiding mee gewerkt kan worden. We hopen dat je het kunt gebruiken om te groeien als leraar. Je kunt het van voor naar achter lezen, erin grasduinen, de theorie doornemen of juist alleen de opdrachten maken – alleen of in wisselwerking met anderen.

Leren lesgeven is een groeiproces. Als je net bent begonnen met de lerarenopleiding of de pabo en nog weinig ervaring hebt opgedaan voor de klas loop je tegen andere problemen aan en heb je andere vragen dan meer ervaren studenten. Daarom hebben we gekozen voor de volgende tweedeling:

- Deel I (hoofdstuk 1 tot en met 4) bevat oriënterende opdrachten en handvatten die met name gericht zijn op de eerste twee jaar van de opleiding. De hoofdstukken van dit deel zijn steeds onderverdeeld in deel A: oriëntatie en deel B: theorie.
- Deel II (hoofdstuk 5 tot en met 8) biedt verdiepende opdrachten die vooral geschikt zijn voor studenten die verder in de opleiding zitten en al ervaring hebben opgedaan tijdens stages. In de vier hoofdstukken van deel II worden de thema's uit deel I in dezelfde volgorde herhaald.

Eenmaal in de praktijk kom je echter geregeld weer voor 'beginnersproblemen' te staan, bijvoorbeeld op een nieuwe school, in een nieuwe klas of bij een nieuw vak. Daarom zijn de oriënterende opdrachten uit deel I ook interessant en leerzaam voor studenten met ervaring. De verdiepende opdrachten uit deel II zijn voor het overgrote deel ook interessant voor studenten die minder ervaring hebben. Zij zullen deze opdrachten maken vanuit hun eigen perspectief en dat zal verschillen met studenten die meer ervaring hebben opgedaan met het geven van lessen, maar het zal hoe dan ook leiden tot nieuwe inzichten.

Per hoofdstuk doorloop je een cirkel met vragen die duidelijk maakt welk groeiproces je doormaakt om je te ontwikkelen tot leraar:

- Wie ben ik?
- Wat wil ik?
- Welke acties onderneem ik?
- Wat is het resultaat van mijn acties?

Wij hopen met dit praktijkwerkboek een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van toekomstige leraren.

DEEL I

Aan de slag op de werkplek

1

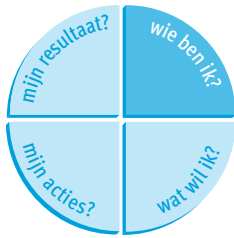
Ik als leraar

‘Vraag iemand naar de zin van het leven en hij antwoordt met het verhaal van zijn leven.’

György Konrád

In dit hoofdstuk bespreken we onder A (oriëntatie) wat je motiveert het onderwijs in te gaan, hoe je richting geeft aan je professionele ontwikkeling en hoe je enthousiast en inspirerend blijft voor je leerlingen.

Onder B (theorie) staat het begrip ontwikkeling centraal. Eerst kijken we naar de ontwikkeling van het kind in het algemeen en dan komen de theoretische kaders van de ontwikkelingspsychologen Abraham Maslow, Jean Piaget en Erik Erikson beknopt aan de orde. Vervolgens worden deze meer traditionele theorieën verbonden aan de vernieuwende theorie van vijf bouwstenen van Richard Ryan en Edward Deci. Tot slot wordt kort beschreven welke rol het reflecteren kan hebben in je ontwikkeling tot leraar.

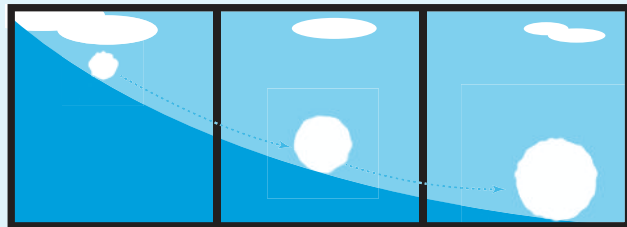
1.1 Wie ben ik?

Wat was voor mij de aanleiding om leraar te worden?

Wat motiveert je het onderwijs in te gaan, hoe geef je richting aan je professionele ontwikkeling en hoe blijf je enthousiast en inspirerend voor leerlingen? Om deze vragen voor jezelf te beantwoorden kun je onderzoeken wat onderwijs voor jou interessant en leuk maakt. Een zogenoemde *reflective practitioner* is een professional die nadenkt over waarom hij doet wat hij doet. Je persoonlijke levensgeschiedenis heeft invloed op je huidige denken, handelen en voelen. Om als leraar te kunnen reflecteren op je eigen handelen is het van belang te weten waardoor en door wie je beïnvloed bent. Een belangrijk beginpunt voor jouw reflectie is nadenken over het waarom van jouw beroepskeuze. Het is daarbij van wezenlijk belang geen genoegen te nemen met antwoorden als 'Ik wil graag met kinderen of jongeren werken' of 'Ik heb altijd al geweten dat ik leraar wilde worden'. Waardoor wist je dat? Raakte je geïnspireerd door een leraar uit je omgeving? Heb je al eens jongere kinderen begeleid of getraind? Of heb je bijvoorbeeld al eens bijles gegeven, waardoor jouw interesse voor het onderwijs is gewekt?

Opdracht 1.1

- 1 Het ontstaan van de sneeuwbal: omschrijf het eerste moment dat je dacht: ik zou wel leraar kunnen worden. Probeer het zo gedetailleerd mogelijk te beschrijven: wanneer was het, waar was je, met wie was je en wat was de aanleiding?
- 2 Het groter worden van de sneeuwbal: beschrijf welke activiteiten je hebt ondernomen nadat je er voor het eerst over dacht om leraar te worden. Denk hierbij aan informatie vragen aan leraren, het bezoeken van een open dag en extra goed je eigen leraren observeren.
- 3 Het eindresultaat: beschrijf één activiteit of één belangrijke ervaring die voor jou sterk bepalend was in de wens of beslissing om leraar te worden.

Figuur 1.1 Het sneeuwbal effect

Tip Naast je eigen herinneringen zijn je bronnen misschien ouders, broers en zussen, familiefotoalbums, schoolfoto's, rapporten, stageverslag, jaarboek school, vrienden en vriendinnen.

Wat zie ik bij anderen?

Rond 2000 ontstond de positieve psychologie, een stroming die zich in plaats van op het behandelen van problemen en tekorten vooral ging richten op het benutten en versterken van de kwaliteiten en krachten die mensen al in huis hebben. De Amerikaanse onderwijskundige Don Hamachek (1999) schreef daarover: 'Bewust onderwijzen we wat we weten, onbewust onderwijzen we wie we zijn.'

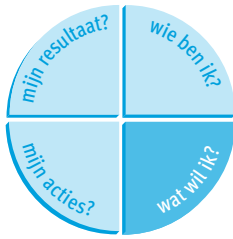
In navolging van de positieve psychologie vragen we jou in de volgende opdrachten naar je eigen kwaliteiten en talenten te kijken. Maar eerst bekijken we die van anderen.

Opdracht 1.2

- 1 Wat waardeer jij bij anderen in hun omgang met jou?
- 2 Wat waardeer jij bij anderen als je ziet hoe zij omgaan met bijvoorbeeld familie, vrienden, klanten, ouderen of kinderen?

Opdracht 1.3

- 1 Benoem eens twee situaties waarin jij op positieve wijze geraakt werd door gedrag van iemand anders.
- 2 Welk gedrag liet die ander zien?
- 3 Wat was het effect hiervan op jou?
- 4 Welke kwaliteit (bijvoorbeeld eerlijkheid, enthousiasme of doorzettingsvermogen) kun je benoemen in het gedrag van de ander?
- 5 Wat maakt die kwaliteit voor jou bijzonder?

1.2 Wat wil ik?

Waarvan word ik enthousiast?

Met de volgende opdracht onderzoek je wat jij precies doet als je een mooie prestatie neerzet of een succes behaalt. Je beschrijft je gedrag en vaardigheden op dit gebied en benoemt vervolgens wat jou van binnenuit stimuleert om zo'n prestatie te willen leveren, welke kwaliteiten je ermee laat zien en welke vermogens je inzet om je talent verder te ontwikkelen.

Opdracht 1.4

Benoem een succes of een mooie prestatie waaraan jij met plezier gewerkt hebt. Dat kan een prestatie zijn in bijvoorbeeld sport, in een hobby, met vrienden, in een bijbaantje of een cursus. Beantwoord minimaal vijf van de volgende vragen:

- Wat heb je gedaan om deze prestatie te behalen?
- Welke vaardigheden liet je daarbij zien?
- Welke kwaliteit liet je daarbij zien?
- Welke reacties van anderen heb je gekregen?
- Wat was ooit de aanleiding met betrekking tot deze prestatie?
- Welke beslissing heb je voor jezelf moeten nemen om tot die prestatie te komen?
- Welke verantwoordelijkheid heb je destijds op je genomen?
- Op welke manier zijn jou kansen geboden om deze prestatie te leveren?
- Op welke manier zijn jou kansen geboden om je talent verder te ontwikkelen?
- Wie waren daarbij betrokken? Welke bijdragen leverden zij voor jou?
- Op welke manier heb jij zelf voorwaarden gecreëerd om je talent te ontwikkelen?

Welke groei zit er in mijn kwaliteiten?

Met het zicht op je eigen successen en kwaliteiten kun je een fundament leggen voor je verdere persoonlijke en professionele ontwikkeling. In je successen worden je kwaliteiten zichtbaar. Een kwaliteit zit in jou en zorgt ervoor dat het succes kan plaatsvinden. Je kwaliteiten ontwikkelen zich met jou mee en zijn bovendien afhankelijk van de situatie waarin je je bevindt en de mensen met wie je te maken hebt. Als je weet wat jouw kwaliteiten zijn, dan kun je ook richtingen vinden om je verder te ontwikkelen.

Opdracht 1.5

Bespreek in twee- of drietalen elkaars successen. Maak gebruik van uitwerkingen van de vorige opdracht (1.4) en de volgende vragen:

- Beschrijf een situatie waarin je een bepaalde kwaliteit hebt getoond: waar, wanneer, omstandigheden?
- Met wie werkte je samen?
- Wat was precies jouw rol of taak?
- Wat was je doel: wat wilde (of moest) je bereiken?
- Welke resultaten beoogde jij?
- Wat leverde jouw succes destijds op?
- Wat levert het jou nu nog op?
- Uit welke bron, drive of kern kwam jouw succes voort? Van waaruit wordt dat positieve gevoel opgeroepen?
- Wat zeggen anderen over deze prestatie van jou?

Opdracht 1.6

Werk naar aanleiding van jullie bespreking van de successen de volgende punten voor jezelf uit:

- Welke kwaliteiten herken je bij jezelf? Noteer eens twee kwaliteiten.
- Wat zeggen anderen over deze kwaliteiten van jou?
- Kies vervolgens één van je kwaliteiten en geef aan hoe je hierin de afgelopen tijd gegroeid bent.
- Welke kwaliteiten waren in de kern altijd al aanwezig bij jou?

In de volgende opdracht werk je jouw kwaliteiten verder uit in een kwaliteitenkwadrant.

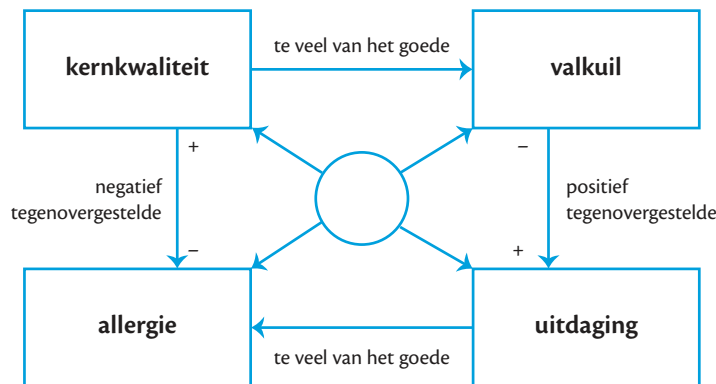
1.3 Welke acties onderneem ik?

Hoe bewaak ik de grenzen van mijn kwaliteiten?

In zijn boek *Bezieling en kwaliteit in organisaties* bespreekt Daniel Ofman (2006) het begrip kernkwaliteiten: wezenlijke eigenschappen die tot de kern van een mens behoren. Ofman schrijft:

‘De kernkwaliteit “kleurt” een mens, het is de specifieke sterkte waar we bij hem of haar direct aan denken.’

Het invullen van het kwaliteitenkwadrant van Ofman geeft je inzicht in de manier waarop je jouw kwaliteiten kunt inzetten voor persoonlijke groei door ook rekening te houden met valkuilen, uitdagingen en allergieën.

Figuur 1.2 Kwaliteitenkwadrant (Ofman, 2006)

Opdracht 1.7a

Kies een van de kwaliteiten die je hebt genoemd bij opdracht 1.6 en schrijf die in het kwaliteitenkwadrant bij ‘kernkwaliteit’.

Een kernkwaliteit heeft ook een schaduwkant. Als jouw kernkwaliteit zou doorschieten omdat je er te veel mee doet, dan loop je het risico in een bijbehorende valkuil te stappen. Dan wordt je kracht een zwakte. Een voorbeeld: stel, jij bent iemand die ‘geduldig’ als kernkwaliteit heeft. Als je doorschiet in geduldig zijn, kun je in de valkuil ‘passief’ terecht komen.

Opdracht 1.7b

Ga voor jezelf eens na wat er gebeurt als jouw eigen kernkwaliteit doorschiet. Welke valkuil komt dan in beeld? Noteer deze vervorming van jouw kernkwaliteit in het kwaliteitenkwadrant bij ‘valkuil’.

Wanneer je vervolgens het positief tegenovergestelde van de valkuil neemt, kom je bij de 'uitdaging'. In ons voorbeeld met de kwaliteit 'geduldig' en de valkuil 'passief' kun je dan uitkomen bij de uitdaging 'daadkrachtig'. In het kwadrantenschema wordt duidelijk dat de kwaliteit en de uitdaging elkaar aanvullen en positief geformuleerd zijn.

Opdracht 1.7c

Noteer je eigen uitdaging in het kwaliteitenkwadrant bij 'uitdaging'.

Hoe kan ik mijn kwaliteiten bewuster inzetten?

Je hebt nu nog één kwadrant niet ingevuld: de allergie. Je kunt je eigen allergie bepalen door het tegenovergestelde van je kernkwaliteit en je uitdaging te zoeken. In ons voorbeeld was de kernkwaliteit 'geduldig' en de uitdaging 'daadkrachtig'. Als we de negatieve omkering van 'geduldig' nemen en zouden laten doorschieten, komen we bijvoorbeeld uit op de allergie 'opdringerig'. In dit voorbeeld is onze hoofdpersoon dus geduldig en kan hij een hekel hebben aan mensen die zich opdringerig opstellen.

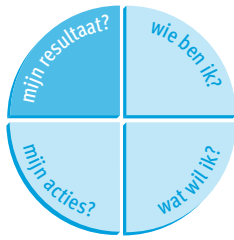
Opdracht 1.7d

Waarvoor ben jij allergisch? Noteer je eigen allergie in het kwadrantenschema bij 'allergie'.

Uit jouw kernkwaliteit is ook af te leiden op welke wijze je in conflict zou kunnen komen met anderen. Als je jouw allergie tegenkomt bij een ander, ligt je valkuil op de loer. Mensen blijken meestal allergisch te reageren op een teveel van een uitdaging bij iemand anders.

Opdracht 1.8

- 1 Wat betekent het voor jou wanneer iets niet goed gaat? Zoek je dan naar redenen buiten jezelf? Welke redenen zijn dat?
- 2 Zoek je ook naar redenen bij jezelf?
- 3 Kun je met behulp van een kernkwaliteit uitleggen op welke wijze jij reageert op gedrag van anderen?
- 4 Drijft in zo'n situatie een allergie voor een ander jou de valkuil in?
- 5 Wat kun je doen om dat niet te laten gebeuren?
- 6 Welke mogelijkheden zijn er voor jou om anders te reageren?
- 7 Wat kun jij doen om de situatie te verbeteren?

1.4 Wat is het resultaat van mijn acties?

Hoe maak ik mijn persoonlijke SWOT-analyse?

In het bedrijfsleven gebruikt men de SWOT-analyse om te bekijken hoe een product zich in de markt kan ontwikkelen. SWOT staat voor *Strengths*, *Weaknesses*, *Opportunities* en *Threats* (sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen). Om te bepalen hoe jij functioneert in je werk (denk bijvoorbeeld ook aan een bijbaan of vakantiebaan), een project of privésituaties kun je je eigen persoonlijke SWOT-analyse maken. Dat doe je door eerst te bepalen welke sterke en zwakke punten je hebt en vervolgens de bedreigingen en kansen goed in kaart te brengen. In de voorgaande opdrachten heb je naar je talenten en kwaliteiten gekeken. In opdracht 1.9 geef je hieraan met het maken van een sterkte-zwakteanalyse een vervolg. Daarom is het verstandig ook aan anderen te vragen wat jouw sterke punten zijn. Vraag eens collega's, vrienden en/of medestudenten om een sterkte-zwakteanalyse voor jou in te vullen. Leg hun lijstjes maar eens naast dat van jou. Op grond van deze gegevens kun je met een realistische sterkte-zwakteanalyse naar buiten treden.

In dit boek leggen wij niet de nadruk op het verbeteren van je zwakke punten, maar juist op het versterken van je kwaliteiten. Het is echter van belang je zwakke punten niet te negeren, want dat kunnen jouw ontwikkelpunten worden. Als jij je bewust bent van je zwakke punten, heb je de essentie van je ontwikkeling te pakken.

Opdracht 1.9a

Noteer je sterktes en zwaktes in het schema van de persoonlijke SWOT-analyse.

Naam:	
Datum:	
Sterktes	Zwaktes
Kansen	Bedreigingen

Figuur 1.3 Persoonlijke SWOT-analyse

Hoe kan ik het voorgaande steeds opnieuw inzetten?

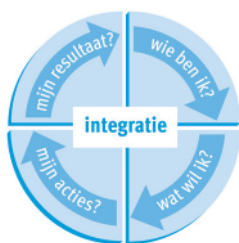
Jouw sterktes en zwaktes zijn met jezelf verbonden. Kansen en bedreigingen hebben meer te maken met invloeden van buitenaf. Denk nu eens na over je kansen. Bijvoorbeeld: waar liggen kansen om je verder te ontwikkelen? Waar liggen kansen om straks werk te vinden? Denk ook na over de bedreigingen waarmee je te maken hebt of zou kunnen krijgen. Bijvoorbeeld: komt er nieuwe regelgeving die bedreigend zou kunnen zijn? Zijn er veranderingen in het team die bedreigend zou kunnen zijn? Met een volledige SWOT-analyse krijg je de mogelijkheid om doelgericht aan je ontwikkeling te werken.

Opdracht 1.9b

Noteer je kansen en bedreigingen in het schema van de persoonlijke SWOT-analyse.

Met je persoonlijke SWOT-analyse kun je vervolgens concrete acties bedenken om je kansen te versterken en je bedreigingen te verzwakken, bijvoorbeeld:

- Hoe kun je een van je sterktes inzetten om in te spelen op een kans?
- Hoe kun je met gebruik van je sterktes een bedreiging afweren?
- Verhindert een zwakte je een kans te benutten? Of: kun je een zwakte versterken om in te spelen op een kans?
- Welke bedreigingen worden versterkt door een zwakte van jezelf? Of: hoe kun je een zwakte versterken om in te spelen op een bedreiging?

1.5 Integratie: de opbrengst voor mezelf als leraar

In dit deel van het hoofdstuk heb je jouw persoonlijke kwaliteiten en ontwikkelingsmogelijkheden bekeken. Deze kun je ook toepassen in je professioneel functioneren als leraar. In opdracht 1.10 sta jij als persoon opnieuw centraal: je gaat je leven tot nu toe bekijken en in kaart brengen welke thema's een belangrijke rol in je leven spelen.

Jouw eigen ontwikkeling, je persoonlijke levensgeschiedenis, heeft invloed op je huidige denken, handelen en voelen. Om als leraar te kunnen reflecteren op je handelen is het van belang te weten waardoor en door wie je beïnvloed bent en welk gedrag dit tot gevolg heeft. Daarvoor kijk je terug op je leven: de baby- en peuterfase, de basisschoolleeftijd, de adolescentie, enzovoort. Zo maak je een begin met een persoonlijke levenslijn. Hierbij concentreer je je op jouw ervaringen wat betreft leren en schoolbeleving.

Opdracht 1.10

Beschrijf per leeftijdsfase een belangrijke gebeurtenis en de invloed ervan op jou.

Leeftijdsfase	Belangrijke gebeurtenis	De invloed van deze gebeurtenis
0-4 jaar		
4-12 jaar		
12-18 jaar		
18-25 jaar		
... - ... jaar		

Je kunt de indeling van de tijdvakken natuurlijk ook aanpassen, door bijvoorbeeld vakken van vijf jaar of zeven jaar te nemen.

Tip Naast je eigen herinneringen zijn je bronnen misschien ouders, broers en zussen, familiefotoalbums, schoolfoto's, rapporten, stageverslag, jaarboek school, vrienden en vriendinnen.